

NUKLEÁRIS LÉTESÍTMÉNYEK, NUKLEÁRIS ÉS MÁS RADIOAKTÍV ANYAGOK FIZIKAI VÉDELME NEK ÚJ HAZAI SZABÁLYOZÁSA A NEMZETKÖZI KÖTELEZETTSÉGEK ÉS AJÁNLÁSOK TÜKRÉBEN

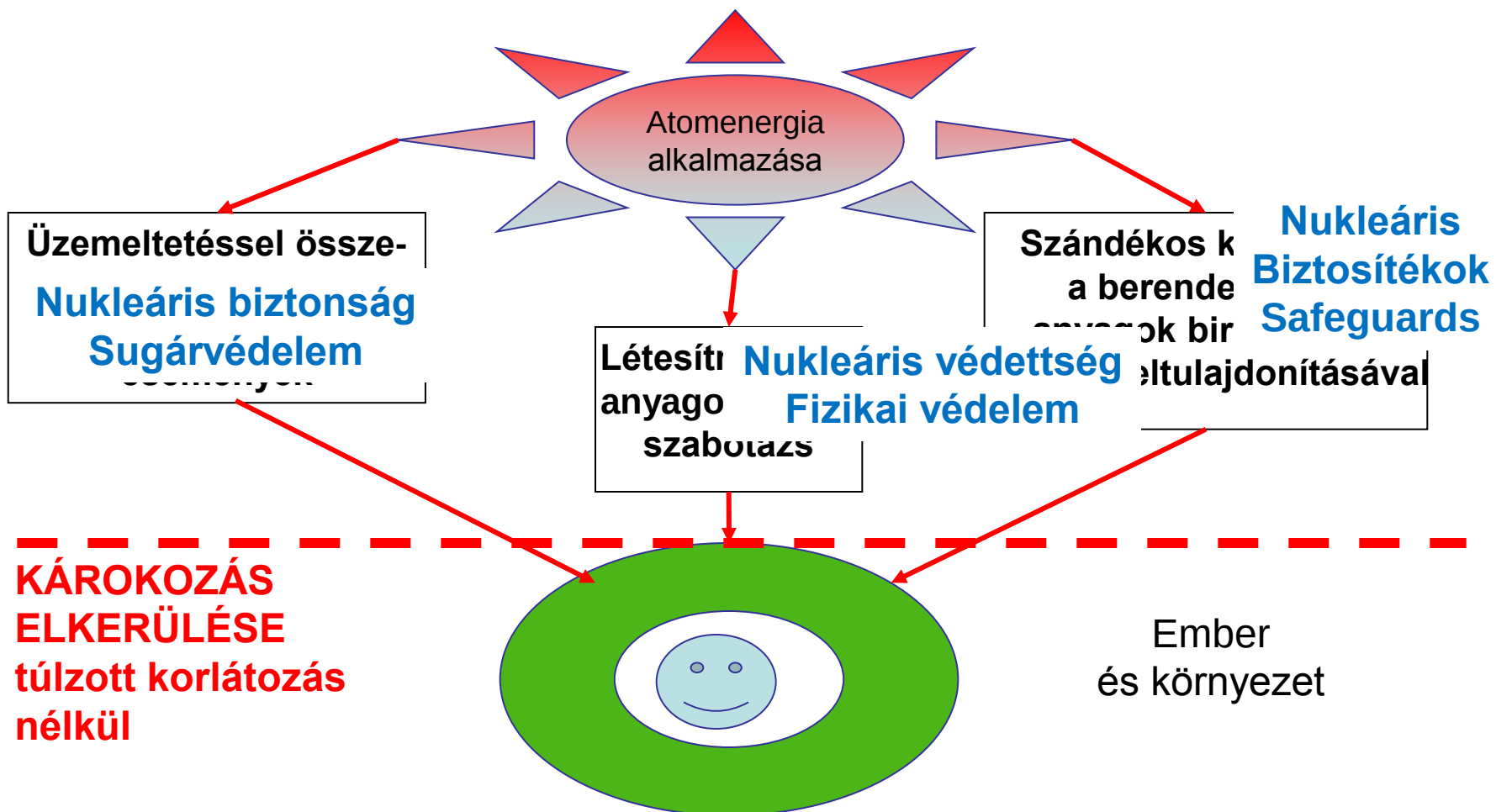
Dr. Vincze Árpád
Országos Atomenergia Hivatal

„A törvény hatálya az atomenergia **békés célú alkalmazására, az azzal kapcsolatos jogosultságokra és kötelezettségekre, továbbá az embereknek, valamint az élő és élettelen környezetnek a természetes és mesterséges eredetű ionizáló sugárzás káros hatásai elleni **védelmére** terjed ki.”**

A hatósági felügyelet alapelvető célja

Nukleáris védetség – Nemzetközi kitekintés

1979 – NAÜ : „Egyezmény a nukleáris anyagok fizikai védelméről”

1987. évi 8. törvényerejű rendelet

2002 – NAÜ: Akcióterv a nukleáris terrorizmus ellen – ITDB adatbázis

2004 – ENSZ BT 1540 határozat:
terrorista csoportok elleni fellépés

2004 – NAÜ: „Code of Conduct on the
Safety and Security of radioactive sources”

Hazánk is csatlakozott

NAÜ - diplomáciai konferencia, 2005. július 8-án
aláírt módosítása

2008. évi LXII. Törvény

- **Nukleáris létesítmények
elleni szabotázsra**

2009 – EU CBRN Akcióterv, **2011 – AHGNS**

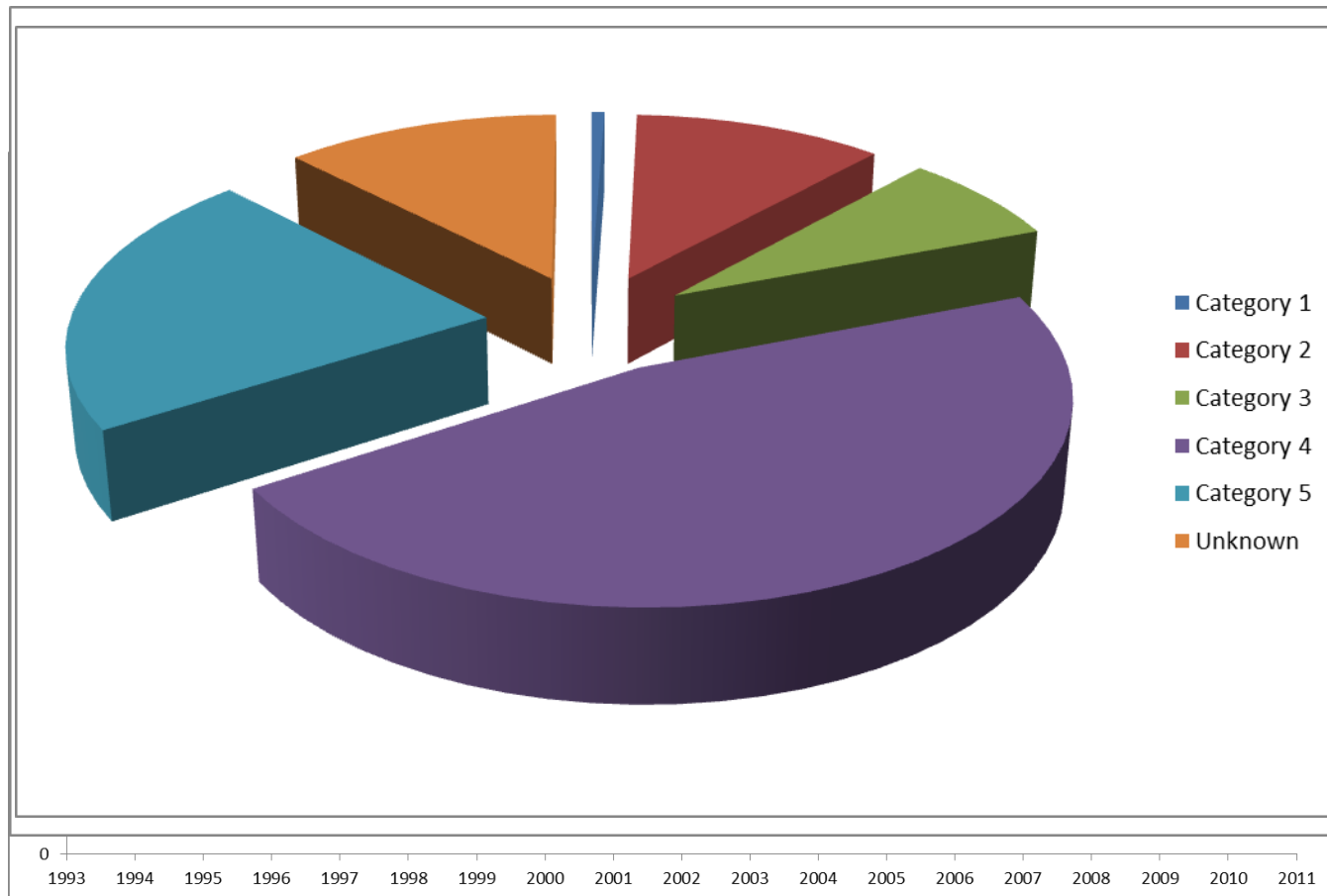
Amendment to the Convention on the
Physical Protection of Nuclear Material

IAEA International Law Series No. 2

IAEA Illicit Trafficking Database (ITDB)

NAÜ Nuclear Security Series 1-16

- Security of Radioactive Sources, IAEA Nuclear Security Series No. 11, IAEA, 2009
- Nuclear security recommendations on Physical protection of nuclear material and nuclear facilities (INFCIRC/225/Rev5), IAEA Nuclear Security Series No. 13, IAEA, 2011.
- Nuclear Security Recommendations on Radioactive material and associated facilities, IAEA Nuclear Security Series No. 14, IAEA, 2011.

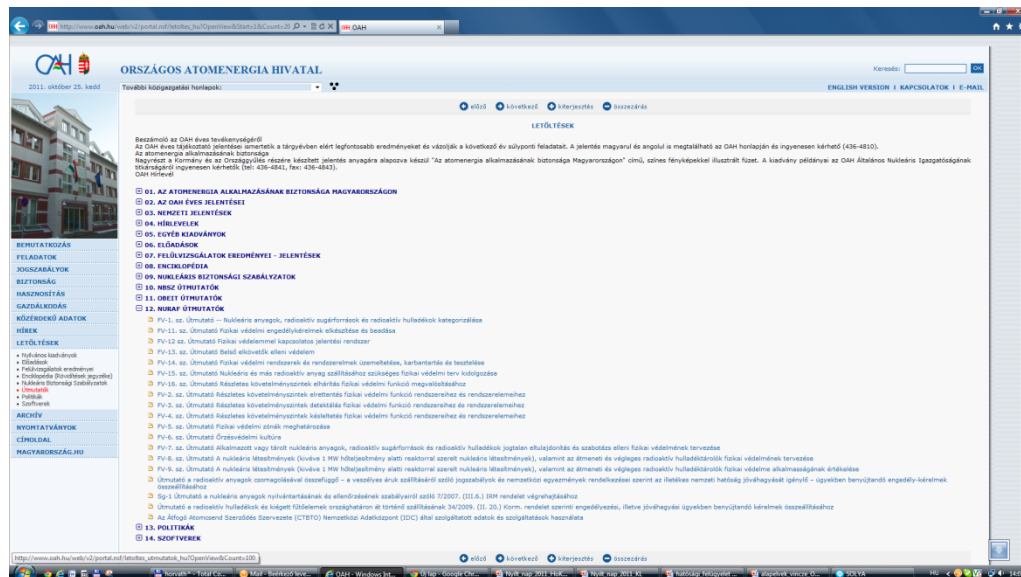

Hazai felkészülés

- 2001 után a hazai nukleáris létesítmények fenyegetettségének felülvizsgálata
- OAH: 2008 – szakértői bizottság érintett közigazgatási szervek, szakértők és legfőbb engedélyesek
 - A hazai fenyegetettség felmérése
 - DBT - tervezési alapfenyegetettség meghatározása (mi ellen?)
 - Szükséges követelmények (hogyan?)

- Az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény (Atv.)
- Atv. 67. §-ának q) és r) pontja alapján kiadott 190/2011. (IX. 19.) Korm. rendelet az atomenergia alkalmazása körében a fizikai védelemről és a kapcsolódó engedélyezési, jelentési és ellenőrzési rendszerről
- Hatósági útmutatók
- Nemzetközi útmutatók

Nukleáris védetség

Atv. 2.§. 30. *nukleáris védetség*: azon **tevékenységek, eszközök és eljárások összessége**, amelyek a szabotázs, a nukleáris vagy más radioaktív anyaggal elkövetett, a Büntető Törvénykönyv (a továbbiakban: Btk.) szerinti visszaélés, közveszélyokozás, környezetkárosítás, illetve jogtalan eltulajdonítás megelőzésére, észlelésére, elhárítására és következményeinek kezelésére irányulnak;

Biztosítja (Atv. 30.§):

- Elkövetés **megelőzését**
- A fenyegetettség mindenkori szintje alapján a **fizikai védelmet** szabotázs és jogtalan eltulajdonítás ellen
- Elkövetett közveszélyokozás, környezetkárosítás és visszaélés **felismerését**
- Hiányzó vagy jogtalanul eltulajdonított anyag **megtalálása**
- **Következmények** enyhítése, **minimalizálása**

Fizikai védelem

Atv. 2.§. 33. fizikai védelem: azon **belső szabályozás, technikai eszköztár és élőerős elhárítás** összessége, amely a nukleáris védettség részeként a nukleáris létesítményekkel, valamint nukleáris és más radioaktív anyagokkal szemben elkövetendő jogtalan eltulajdonítás és szabotázs **elrettentésére, észlelésére, késleltetésére és elhárítására** irányul;

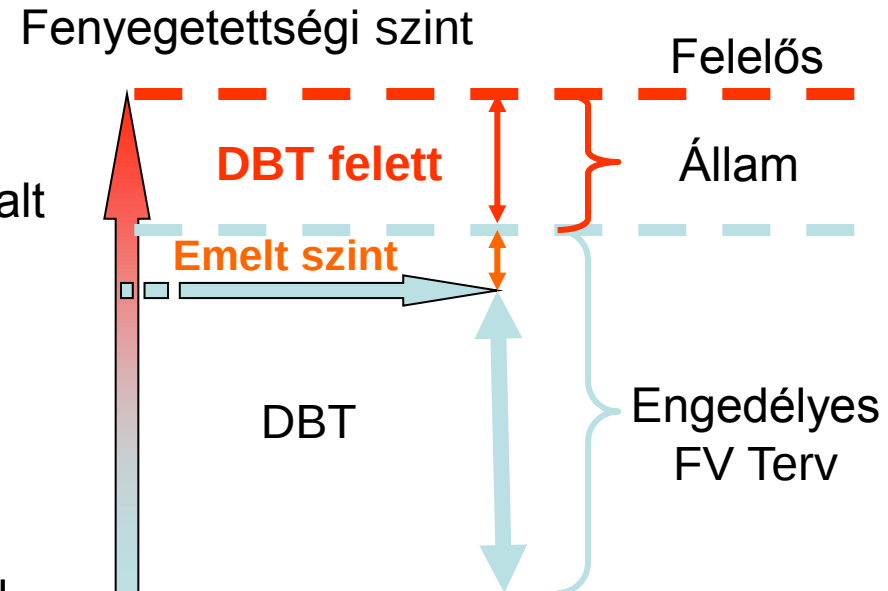
Atv. 2.§. 34. fizikai védelmi terv: a **fizikai védelmi rendszer működését**, az elrettentés, észlelés, késleltetés és elhárítás fizikai védelmi funkciók konkrét megvalósulását **leíró terv**;

Nukleáris létesítmények (kivéve 1MW),
hulladéktárolók:

- úgy, hogy az OAH határozatba foglalt tervezési alapfenyegetettség elleni hatékony védelmet biztosítsa – „teljesítmény alapú”

Egyéb alkalmazók:

- a tervezési alapfenyegetettségből levezetett,
a jogszabály által előírt minimális követelmények teljesítésével – „előíró jellegű”

Fizikai védelem alapelvei

1. Fokozatosság elve (Atv. 31.§ (1)):
a védelem szintje arányos az anyagok veszélyességével
2. A fizikai védelem rendszerének alkalmasnak kell lennie a tervezési alapfenyegetettség hatékony és időbeni észlelésére, késleltetésére és elhárítására (Atv. 31.§ (2))
3. Tervezési alapfenyegetettség elleni fizikai védelem létrehozása az engedélyes feladata (Atv. 31.§ (3))
4. Tervezési alapfenyegetettség meghaladó fenyegetés esetén az állami eszközökkel kiegészül a védelem (Atv. 31.§ (4))
5. Egyenlő védelem elve (Atv. 31.§ (5)): hely, idő és módtól független védelem
6. Mélységben tagolt védelem elve (Atv. 31.§ (5))

Atomenergia alkalmazása - eljáró hatóságok

		A	B	C	D	E	F
(I) Atomenergia alkalmazásai		Reakto- rok	Hulladék- tárolók	Nukleáris és más radioaktív anyagok			Röntgengépek, gyorsítók
(II) Károkozási módok				alkalmazása	tárolása	szállítása	
1	Biztonsági események, üzemzavarok, balesetek (biztonság)	OAH	EÜ	EÜ	EÜ	EÜ/OAH	EÜ
2	Környezetkárosítás és közveszélyokozás szabotázs, jogtalan eltulajdonítás (védettség)	OAH	OAH	OAH	OAH	OAH	OAH
3	Környezetkárosítás és közveszélyokozás birtokosként (non-proliferáció)	OAH	OAH	OAH	OAH	OAH	OAH

Engedélyesek száma:

Reaktorok: 3

Hulladéktárolók: 2

Nukleáris anyagok alkalmazása, tárolása, szállítása: ~ 30

Radioaktív anyagok alkalmazása, tárolása, szállítása: ~ 600

Röntgengépek, gyorsítók: ~ 4000

Egységes hatósági felügyelet

A jelenlegi hatósági rendszer hiányosságai

- Összetett, nem ügyfélbarát
- Engedélyezési problémák, felügyeleti hiányosságok
- Egyes területeken a biztonsági kultúra nem megfelelő

Javaslat: egységes atomenergia-felügyet az OAH-ra épülve

- egyszintű, országos hatáskörű, ügyfélbarát hatósági rendszer
- összevont engedélyek kiadásának lehetősége
- az ellenőrzési feladatok egységes kezelése
- hatékonyság növekedne
- egyszerűbbé válna az uniós jogalkotási feladatok követése

Megvalósításhoz a sugárvédelmi és sugáregészségügyi feladatok szétválasztása szükséges!

VITAFÓRUM JAVASLAT

Köszönöm a figyelmet!